

Biståndshandläggning, riktlinjer

Dokumenttyp:	Riktlinjer
Dokumentet gäller för, personalkategori:	Biståndshandläggare, avdelningschef myndighetsavdelningen, chef i beredskap, utförare av hemtjänst, chef särskilt boende och korttidsboende
Fastställsedatum, nämnd, paragraf:	2017-03-27, VÄN, § 23
Diarienummer:	2017.102 VÄN
Dokumentansvarig, befattning och namn:	Avdelningschef myndighetsavdelningen
Senast uppdaterat:	2017-03-01
Uppdateras nästa gång:	2019

Innehållsförteckning

Delegering biståndsbeslut	2
Yttrande till domstol	2
Ärenden av principiell art	3
Biståndsbeslut utanför kontorstid	3
Valfrihetssystem	3
Legal ställföreträdare	3
Barnperspektiv	3
Tolk, kommunikationssvårigheter	3
Flytt till Alingsås	3
Flytt från Alingsås	4
Möjlighet till annat bistånd	4
Handläggning, Metod	4
Rätten till bistånd	4
Förhandsprövning	4
Skälig levnadsnivå	5
Ansökan	5
Utredning	5
Behovsbedömning	5
Gemensamt hushåll	6
Samverkan	6
Beslut	6
Uppföljning av beslut	7
Stöd och hjälp	7
Livsområden enligt ICF	7
Lärande och att tillämpa kunskap	7
Allmänna uppgifter och krav	8
Kommunikation	8
Förflyttning	8
Personlig vård	9
Hemliv	11
Mellanmänskliga interaktioner/relationer	13
Viktiga livsområden	14
Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv	14
Känsla av trygghet	16
Personligt stöd, vårdar eller stödjer den enskilde	16
Korttidsboende och särskilt boende	17
Parboende	18
Hjälp med husdjur	19

Bakgrund

Nämnden har beslutat om riktlinjer för handläggning av bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (Socialtjänstlagen, SoL). Riktlinjen är ett komplement till gällande lagstiftning, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd mm.

Syfte

Riktlinjerna är avsedda att finnas som stöd och vägledning i den individuella behovsbedömningen och att säkerställa rättssäkerhet samt lika behandling när det gäller bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas.

Personalkategori

Riktlinjen gäller för biståndshandläggare, avdelningschef myndighetsavdelningen, utförare av hemtjänst, chef särskilt boende och korttidsboende, chef i beredskap.

Utförande

Delegering biståndsbeslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden har delegerat beslutanderätten i individärenden enligt 4 och 5 kap socialtjänstlagen, SoL, till biståndshandläggare, avdelningschef myndighetsavdelningen och enhetschef i beredskap.

Riktlinjer för biståndsbedömning är ett komplement till gällande lagstiftning, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd mm.

För stöd i handläggning av ärenden ska Socialstyrelsens handbok, "Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten" användas, där behandlas allmänna förvaltningsrättsliga regler, mål och principer för Socialtjänstlagen, lagar och regler som styr och på olika sätt påverkar handläggning och dokumentation, såsom bland annat föreskrifter och allmänna råd utfärdade av Socialstyrelsen.

Om individuella särskilda skäl föreligger kan biståndshandläggaren göra avsteg från riktlinjerna efter samråd med avdelningschef. Skälet till bedömningen ska framgå i utredningen.

Yttrande till domstol

Yttrande till domstol ingår inte i delegering till biståndshandläggare. Biståndshandläggaren tar fram ett förslag till yttrande och avdelningschef tar beslut.

Ärenden av principiell art

Ärenden av principiell art eller om det rör sig om ett ovanligt beslut gäller inte delegationsrätten. Biståndshandläggaren tar fram ett förslag i samråd med avdelningschef och nämnden beslutar.

Biståndsbeslut utanför kontorstid

Behov av akuta insatser som uppkommer utanför kontorstid och som kräver ett beslut och åtgärd handläggs av enhetschef i beredskap. Behovet utreds, beslut tas och dokumenteras. Beslutet är tillfälligt i avvaktan på utredning och tidsbegränsas, rapporteras omgående till biståndshandläggaren för kompletterande utredning och permanent beslut **LOV-utförare:** enligt avtal med utförare av hemtjänst inom LOV gäller följande: Utföraren ansvarar för att akuta behov hos den enskilde tillgodoses i det egna hemmet utan att biståndsbeslut fattas.

Valfrihetssystem

Alingsås kommun har valfrihet inom hemtjänst. Biståndshandläggaren ska ge så utförlig information både skriftlig och muntligt så att den enskilde kan göra sitt val. Valet görs skriftligt. Biståndshandläggaren kan vara den enskilde behjälplig med att välja utförare genom att ta reda på vad som är viktigt för den enskilde och informera om vad de olika utförarna kan erbjuda.

Legal ställföreträdare

När ansökan berör en vuxen så är det den enskilde som företräder sig själv, om det inte finns någon annan person som fått i uppdrag att företräda den enskilde, god man, förvaltare eller via fullmakt. När det finns behov av god man eller förvaltare ska det anmälas till överförmyndaren.

Barnperspektiv

När en åtgärd rör barn ska barnets bästa sättas i främsta rummet. Vad som är barnets bästa får bedömas i varje enskild situation, barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets bästa ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Barnperspektivet innebär också att barnets situation ska uppmärksammas när en ansökan om bistånd eller annan insats handläggs inom socialtjänsten. Biståndet behöver inte gälla barnet utan kan gälla barnets föräldrar, syskon.

Tolk, kommunikationssvårigheter

Den enskildes uppgifter, synpunkter och önskemål ska komma fram och att den enskilde ska kunna tillgodogöra sig den information som lämnas.

- om personen inte behärskar det svenska språket ska en auktoriserad tolk anlitas. Närstående kan användas som stöd men inte som tolk.
- om personen har svårt att ta till sig information, uttrycka sig ska kommunikationshjälpmedel eller annat hjälpmedel användas.

Flytt till Alingsås

En person som till följd av ålder, funktionshinder eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt

behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och inte kan bosätta sig i Alingsås kommun utan behövliga insatser får ansöka om insatser i Alingsås kommun. Ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i Alingsås kommun. Att behoven är tillgodosedda i hemkommunen är inte skäl till avslag. Den enskildes hemkommun är skyldig att bistå Alingsås kommun med den utredning som kan behövas för att göra en bedömning av ansökan.

Flytt från Alingsås

En person som till följd av ålder, funktionshinder eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig i en annan kommun utan att inflyttningkommunen erbjuder behövliga insatser får hos den kommunen ansöka om insatser. Biståndshandläggaren i Alingsås kommun ska bistå inflyttningkommunen med den utredning som kan behövas för bedömning av ansökan.

Möjlighet till annat bistånd

Vård- och äldreomsorgsnämnden får ge bistånd i annan form om det finns särskilda personliga skäl för det och om behovet hos den enskilde uppenbarligen inte kan tillgodoses med någon av de insatser som redovisas nedan eller på annat sätt.

Handläggning, metod

Dokumentationen i utredningen utgår ifrån "Individens behov i centrum", IBIC, Som stöd i behovsbedömningen används "Behov av stöd", BAS, *klicka*.

Individens Behov i Centrum är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av individens behov i centrum. Som stöd i arbetet har Alingsås kommun tagit fram en handbok, där arbetsgången beskrivs utifrån IBIC och ICF.

Rätten till bistånd

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning eller för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheten att leva ett självständigt liv.

De personer som vårdar en närstående som är sjuk eller äldre ska också erbjudas hjälp och stöd för att underlätta hans eller hennes situation.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Alla insatser som ges med stöd av denna lag skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Förhandsprövning

När någon annan än den ärendet rör har anmält att behov av hjälp föreligger kan en förhandsbedömning vara aktuell. Den enskilde kontaktas vill personen vill göra en ansökan. Om en förhandsbedömning leder fram till beslut om att inte inleda utredning ska det dokumenteras. Om en förhandsbedömning leder fram till beslut om att inleda utredning ska det dokumenteras.

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheten att leva ett självständigt liv. De insatser som ges ska vara anpassade efter behov och önskemål. De ska främja social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Förarbetena till den tidigare socialtjänstlagen angav att det var stora svårigheter att ange vad som avses med skälig levnadsnivå. Begreppet måste bedömas med utgångspunkt i den tid och de förhållanden som den hjälpbehövande lever i. Vilken levnadsnivå som anses skälig måste varje kommun fastställa. I senare förarbeten beskrivs skälig levnadsnivå även som ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimligt i ett enskilt fall. Bedömningen av vilka insatser som behövs för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå bedöms alltså utifrån den tid och de förhållanden som just då råder, men också utifrån den enskildes egen situation och behov.

Detta innebär att skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden. Vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet ska ses som skäligt kan handläggaren vid tveksamhet söka stöd i rättspraxis, dessa riktlinjer samt vid gemensamma ärendedragningar.

Dessa riktlinjer anger vad som bör ses som en skälig levnadsnivå när det gäller de vanligast förekommande biståndsinsatserna enligt socialtjänstlagen i Alingsås kommun.

Ansökan

Det finns inga regler som begränsar vad den enskilde kan ansöka om. Ansökan kan göras på det sätt sökande tycker är bäst och ska handläggas utan dröjsmål. Ansökan kan göras av den enskilde själv eller en legal ställföreträdare.

Utredning

Förhållningssättet vid handläggningen ska vara personcentrerat, det innebär att den enskilde ska ses som en kapabel person med resurser och förmågor och vara en aktiv part i utredningsarbetet som utgår ifrån den enskildes upplevelse och behov. Självbestämmande, delaktighet, individanpassning och att visa respekt för den enskildes integritet är att se varje människa som en unik person. Socialtjänsten ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

Alla äldre människor ska få en möjlighet att leva och bo självständigt under trygga och värdiga förhållanden och när detta inte längre är möjligt ska den enskilde ha möjlighet att få en god bostad med det stöd och den hjälp som han eller hon behöver. En aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra ska också möjliggöras.

Behovsbedömning

Vid behovsbedömning inom förvaltningens verksamhetsområde skall

- den enskildes behov bedömas, då det är behovet som avgör om bistånd ska beviljas
- den enskildes förmåga till fysisk, psykisk och social rehabilitering och träning bedömas
- den enskildes förmåga att själv tillgodose sina behov prövas (*den enskilde har ansvar att utnyttja alla möjligheter som står till buds, med hänsyn till de resurser och förmågor den enskilde har*). Om den enskilde kan tillgodose sina behov själv kan ansökan avslås, efter en individuell prövning.

- möjligheten att få sina behov tillgodosedda på annat sätt också prövas (annan lagstiftning, annan huvudman mm) man kan inte hänvisa till privata tjänster. Om behoven kan tillgodoses på annat sätt kan ansökan avslås, efter en individuell prövning.
- alltid bedöma/pröva om teknik, hjälpmedel eller stöd och hjälp att hitta rutiner/strukturer kan tillgodo behovet. Information om "förebyggandeenheter" ska alltid ges.
- en individuell prövning görs alltid
- hemtjänst beviljas med som mest 150 timmar i månaden. Om den enskilde ansöker om mer insatser/timmar erbjuds möjligheten till särskilt boende och ansökan kan avslås, efter en individuell prövning.

Gemensamt hushåll

Det ska utredas om en part i hushållet kan utföra hemmets skötsel som att städa, handla, och liknande uppgifter. Det är ett gemensamt ansvar och make/maka, sambo, partner förväntas bistå varandra med detta. Ansvaret ska fördelas på ett sådant sätt som är lämpligt inom familjen med hänsyn till var och ens förmågor och möjligheter. Hushållsgemenskap innefattar även vuxna barn som bor med föräldrar eller annan vuxen. Det gemensamma ansvaret avser inte omvårdnadsuppgifter såsom personlig omvårdnad.

- om en part i hushållet kan städa, handla och liknande uppgifter kan ansökan avslås, efter en individuell prövning.

Samverkan

För att kunna göra en korrekt bedömning av den enskildes egen förmåga ska biståndshandläggaren samråda med specialister inom respektive verksamhetsområde om inte detta bedöms uppenbart obehövligt.

Om personen inte är inskriven i den kommunala hemsjukvården ska biståndshandläggaren vända sig till vårdcentral eller primärvårds-rehab.

Beslut

Beslutet ska vara tydligt och det ska klart framgå vad den enskilde ansökt om "förtydligad ansökan" och vad som beviljats respektive avslagits.

Tidsbegränsade beslut

Följande beslut ska tidsbegränsas:

- nya insatser tidsbegränsas till som längst två månader
- hemtjänstinsatser, tidsbegränsas till som längst ett år
- beslut om nya insatser som fattas vid vårdplanering på sjukhus begränsas till två veckor
- korttidsboende, tidsbegränsas till 14 dagar
- stöd till den som vårdar eller stödjer närstående tidsbegränsas till ett år
- avlösning i hemmet, tidsbegränsas till ett år

Följande insatser ska inte tidsbegränsas:

- trygghetslarm
- särskilt boende

Uppföljning av beslut

- biståndshandläggaren ska under den tid beslutet gäller ta del av verksamhetens "uppföljning" i social dokumentation och utifrån den ta ställning till om en nyprövning av pågående beslut ska göras
- alla beslut ska följas upp innan beslutstiden löpt ut
- trygghetslarm följs upp minst en gång per år
- särskilt boende följs upp tre månader efter inflyttning, därefter ingen uppföljning av biståndshandläggare

Uppföljningen ska innefatta följande

- att verkställigheten sker i enlighet med beslutet
- arbetet bedrivs mot uppsatta mål och med hänsyn till den enskildes medinflytande samt är av god kvalitet
- att insatserna tillgodoser den enskildes behov av stöd och hjälp
- att den enskilde är nöjd

Stöd och hjälp

I den modell som används i Alingsås kommun motsvaras "livsföring i övrigt" av nio livsområden som beskrivs i Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, ICF, ytterligare två områden ingår i modellen för att säkerställa att eventuellt behov av trygghet eller stöd till person som vårdar eller stödjer den enskilde ska uppmärksammas.

Myndighetsutövning ställer stora krav på dokumentationen. Det ska gå att följa den enskildes behov igenom hela processen:

Livsområden enligt ICF

Lärande och att tillämpa kunskap:

I livsområdet beskrivs lärande, tillämning av inlärdd kunskap, problemlösning, tänkande, beslutsfattande. Det handlar främst om problemlösning och beslutsfattande.

Frågeställningarna kan vara om den enskilde vet vart man vänder sig om man behöver hjälp, om man aktivt söker upp hjälp vid olika situationer?

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar livsområdet: hjälp att ta kontakter, stöd och hjälp att se behov som uppstår, hjälp att lösa situationer som uppstår i vardagen som till exempel hur man hanterar utspillt kaffe, göra val av kläder för dagen, byta batteri i fjärrkontrollen.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med lärande och att tillämpa kunskap beviljas det utifrån sina behov.

Har personen hjälp/stöd med ”**Samlat ansvar för hemliv vid omfattande behov eller samlat ansvar för personlig vård vid omfattande behov**” görs en bedömning om behovet av hjälp/stöd som ges i det livsområdet kan tillgodose de behov som beskrivs i ”Lärande och att tillämpa kunskap”. Behovet beskrivs i detta livsområde och tydliggörs i beslut/beställning.

Allmänna uppgifter och krav:

I livsområdet beskrivs förmågan att genomföra uppgifter, organisera och planera, hantera stress. Det handlar främst om att kunna planera, hantera och fullfölja den dagliga livsföringen.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar livsområdet: stöd och hjälp att planera, komma ihåg saker, strukturera dygnet, praktiskt stöd och hjälp i samband med måltid, stöd och hjälp att passa tider och äta regelbundet, ta medicin på rätt tid, hantera dagen genom egna rutiner, framförhållning för att minimera stress.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt. Stöd och hjälp ges genom att underlätta i vardagen och minimerar risken för stress i alla moment i den enskildes hem. I Alingsås kommun ska alla som ha behov av hjälp med allmänna uppgifter och krav beviljas det utifrån sina behov.

Har personen insatsen ”**Samlat ansvar för hemliv vid omfattande behov eller personlig vård vid omfattande behov**” görs en bedömning om behovet av hjälp/stöd som ges i det livsområdet kan tillgodose de behov som beskrivs i ”Allmänna uppgifter och krav”. Behovet beskrivs i detta livsområde och tydliggörs i beslut/beställning.

Kommunikation:

I livsområdet beskrivs behov av stöd och hjälp med att göra sig förstådd eller att ta emot information, kommunikation genom tecken, språk och symboler. Det innefattar att ta emot och förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder. Att kunna höra och förstå tal, se och förstå text, kunna göra sig förstådd på svenska och att använda telefon, larm eller dator. Livsområdet handlar här främst om att kunna göra sig förstådd eller att ta emot information. Frågeställningarna kan handla om behov av hjälp med att föra ett samtal, skriva kort/brev till anhöriga eller hjälp med att ringa.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar livsområdet: hjälp att förstå tal, ta del av text, använda telefon, föra samtal, läsa post/ tidning, ringa

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt. Hjälp och stöd kan ges för att och underlätta den dagliga kommunikationen. I Alingsås kommun ska alla som ha behov av hjälp med kommunikation beviljas det utifrån sina behov.

Förflyttning:

I livsområdet beskrivs förmågan att ändra kroppsställning, förflytta sig, bära saker, använda transportmedel, gå

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar livsområdet: stöd och hjälp att resa sig upp och lägga/sätta sig, förflytta sig inomhus och utomhus, ändra kroppsställning, bära med sig saker, gå.

Utevistelse

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar hjälp med utevistelse: hjälp med ytterkläder, hjälp att få frisk luft, hjälp med gånghjälpmedel eller stöd från personal. Utevistelse kan vara promenad, sitta på balkong/altan, komma ut i trädgården. Utevistelse kan även beviljas inom livsområde trygghet för att minska oro under utevistelse.

Omfattning: I Alingsås kommun ska alla som beviljats utevistelse få hjälp och stöd som mest två gånger i veckan.

Ändra kroppsställning

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår: hjälp att resa sig upp, sätta/lägga sig, ändra kroppsställning

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av stöd och hjälp med förflyttningar beviljas det utifrån sina behov.

Har personen insatsen ”**Samlat ansvar för personlig vård vid omfattande behov**” gör biståndshandläggaren en bedömning om behovet av hjälp/stöd som ges i det livsområdet kan tillgodose de behov som beskrivs i ”Förflyttning/ändra kroppsställning. Behovet beskrivs i detta livsområde och tydliggörs i beslut/beställning.

Hjälp att ta med sig saker inne i bostaden

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår: hjälp att bära med sig saker mellan olika rum

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av stöd och hjälp med förflyttningar beviljas det utifrån sina behov.

Har personen insatsen ”**Samlat ansvar för personlig vård vid omfattande behov**” gör biståndshandläggaren en bedömning om den hjälp/stöd som ges i det livsområdet kan tillgodose de behov som beskrivs i ”Förflyttning/hjälp att ta med sig saker inne i bostaden”. Behovet beskrivs i detta livsområde och tydliggörs i beslut/beställning.

Personlig vård:

I livsområdet beskrivs egen personlig vård, tvätta sig, torka sig, ta hand om sin kropp, klä sig, äta och dricka, sköta sin hälsa.

Samlat ansvar för personlig vård vid omfattande behov: för den som har ett mer omfattande behov av personlig vård kan det vara svårt att ange allt som den enskilde behöver hjälp med. Beslut om hjälp med personlig vård kan då ges som ett ”samlat ansvar för den personliga vården”. Biståndshandläggaren beskriver behoven i livsområdet och tydliggör i beslut och beställning. Detta innebär att utföraren tar ett samlat ansvar för allt som ingår i livsområdet ”Personlig vård” planerar med den enskilde vilket stöd/hjälp som ska ges.

Hygien

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar stöd och hjälp med hygien: tvätta sig, bada, duscha, tvätta händer och fötter, tvätta ansikte och hår och att torka sig.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp med hygien är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med hygien beviljas det utifrån sina behov, vanor och önskemål.

Kroppsvård

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar hjälp med kroppsvård: sköta huden, smörja sig, sköta tänder, sköta hår och hårbotten, sköta naglar, sköta toalettbesök, inkontinenshjälpmedel.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp med kroppsvård är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med hygien beviljas det utifrån sina behov, vanor och önskemål.

Klä sig

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar stöd och hjälp med att klä sig: ta på och av kläder, ta på och av skor, ta på och av ytterkläder, hjälp att välja kläder efter väder och situation

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp att klä sig beviljas det utifrån sina behov, vanor och önskemål.

Äta och dricka

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar stöd och hjälp med att äta: stöd och hjälp att äta och dricka, dela maten, öppna flaskor och burkar, sällskap vid måltid, behov av stöd och hjälp att tillreda/iordningsställa frukost, kvällsmat, mellanmål, måltidsservice (laga enklare måltid, värma mat, hämta färdig mat, hjälp att ta kontakt med restaurang), duka, duka av, diska, torka av bord och köksbänk.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp att äta och dricka beviljas det utifrån sina behov, vanor och önskemål.

Sköta sin hälsa

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar stöd och hjälp med att sköta sin hälsa: egenvård

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp att sköta sin hälsa beviljas det utifrån sina behov, vanor och önskemål. Det är legitimerad personal som bedömer om det är egenvård. Biståndshandläggare beslutar om det föreligger rätt till bistånd för att få hjälp med insatsen "egenvård".

Har personen insatsen "**Samlat ansvar för hemliv vid omfattande behov eller personlig vård vid omfattande behov**" gör biståndshandläggaren en bedömning om behovet av

hjälp/stöd som ges i det livsområdet kan tillgodose de behov som beskrivs i "Personlig vård/sköta sin hälsa". Biståndshandläggaren beskriver behovet i detta livsområde och tydliggör det i beslut/beställning.

Hemliv:

I livsområdet beskrivs hushållsarbete, städa, handla, uträtta ärende, ta hand om hjälpmedel, laga och servera mat, hantera sopor, tvätta, bädda, vattna blommor, ta hand om växter och djur.

Samlat ansvar för hemliv vid omfattande behov: för den som har ett mer omfattande behov av stöd och hjälp i livsområdet hemliv kan det vara svårt att ange allt som den enskilde behöver hjälp med. Beslut om hjälp med hemliv kan då ges som ett "samlat ansvar för hemliv". Biståndshandläggaren beskriver behoven i livsområdet och tydliggör i beslut och beställning. Detta innebär att utföraren tar ett samlat ansvar för allt som ingår i livsområdet hemliv planerar med den enskilde vad och hur stöd och hjälp ska ges.

Städning

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra, omfattar hjälp med städning: dammsugning, våttorkning av golv, dammtorkning, tv-skärm, speglar, rengöring av kök och hygienutrymmen. Vid behov, dock minst två gånger per år rengörs skåpluckor, dörrar och lister. Kyl, frys, spis och spisfläkt etc. rengörs efter behov.

Omfattning: Beviljas för bostad om 2 rum och kök samt hygienutrymmen. För makar, sammanboende, partners kan ytterligare ett rum ingå, om paret inte har gemensamt sovrum. I Alingsås kommun ska alla som beviljats hjälp med städning få sin bostad städad som mest var tredje vecka.

Kompletterande städning

Den som har särskilda skäl och bedöms vara i behov av ytterligare städinsatser kan ha behov av kompletterande städning, det kan exempelvis röra sig om daglig rengöring av hygienutrymmen eller hjälp med städning oftare. Särskilda skäl är astma, allergi, grav synnedsättning, inkontinens.

Det ska fastställas att det finns en allergi, astma, läkarintyg krävs eller om inkontinens är ett skäl ska den enskilde erbjudas stöd och hjälp av inkontinenssjuksköterska innan beslut om kompletterande städning tas. Innan beslut ska biståndshandläggaren samråda med avdelningschef.

Fönsterputs

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar begreppet fönsterputs: fönster i kök och sovrum (inner- och ytterruta) och rengöring av fönsterkarmar och lister.

Omfattning: I Alingsås kommun ska alla som beviljats hjälp med fönsterputs få fönsterputs minst två tillfällen per år.

Disk

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra, omfattar hjälp med disk: avdukning, diskning, torkning, plocka in i skåp.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp med disk varierar utifrån personliga förhållanden. I Alingsås kommun ska alla som beviljas hjälp med disk få hjälp minst en gång om dagen.

Tvätt

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra, omfattar hjälp med tvätt: sortering, tvätta, hänga upp tvätt/torktumla, vika kläder, handdukar och sänglinne samt plocka in i skåp, strykning av gångkläder och mindre dukar, mindre lagningar av kläder, sy i en knapp. Mangling utförs ej.

Omfattning: I Alingsås kommun ska alla som beviljats tvätt få hjälp som mest varannan vecka.

Hjälp att lämna och hämta tvätt varannan vecka på tvättinrättning ingår i livsområde och ersätter då hjälp med själva tvätt-momentet.

Kompletterande tvätt

Den som har särskilda skäl och bedöms vara i behov av ytterligare insatser kan ge rätt till kompletterande tvätt, det kan röra sig om hjälp med tvätt oftare. Särskilda skäl är grav synnedsättning, inkontinens.

Vid inkontinens ska den enskilde erbjudas stöd och hjälp av inkontinenssjuksköterska för att utreda om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Innan beslut ska biståndshandläggaren samråda med avdelningschef.

Sophantering och källsortering

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar hjälp med sophantering: slänga sopor, källsortera sopor

Omfattning: Hur ofta den enskildes har behov av hjälp med sophantering och källsortering varierar utifrån hur lösningen av källsortering ser ut i bostaden, bostadsområdet, vilket biståndshandläggaren måste ta hänsyn till. I Alingsås kommun kan det vara skäligt att få hjälp med sopor dagligen.

Inköp

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar hjälp med inköp: skriva inköpslista, inköp av dagligvaror, packa upp varor, hjälp att betala. Hjälp med inköp av matvaror där den enskilde följer med ska inte beviljas.

Omfattning: I Alingsås kommun ska alla som beviljats hjälp med inköp få denna hjälp utförd vid ett tillfälle per vecka. Hjälp med inköp av dagligvaror förutsätts ske i närmsta

livsmedelsbutik med fullgott sortiment eller på det sätt som utföraren kommer överens med den enskilde om. Möjlighet att göra distansinköp självständigt eller med hjälp/stöd av hemtjänsten ska utredas.

Kompletterande inköp

Den som har särskilda skäl och bedöms vara i behov av ytterligare inköp av dagligvaror kan ha behov av kompletterande inköp. Särskilda skäl är att matvaror inte kan förvaras i bostaden.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar hjälp med kompletterande inköp: skriva inköpslista, göra inköp, packa upp varor.

Övriga inköp, ärenden

Innehåll: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar övrigt ärende: inköp av kläder, annat inköp.

Omfattning: I Alingsås kommun ska de som beviljas övriga inköp få det utfört utifrån individuella behov, som mest 6 gånger per år.

Apoteksärenden

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar apoteksärende hjälp med att få hem varor och läkemedel från apoteket.

Omfattning: I Alingsås kommun ska de som beviljas apoteksärende få det utfört som mest två gånger i månaden. Möjlighet att göra distansinköp/beställning självständigt eller med hjälp/stöd av hemtjänsten ska utredas samt möjligheten att få läkemedel hemskickade med post.

Laga och servera mat

Beskrivs och beslutas i livsområde "Personlig vård"

Mellanmänskliga interaktioner/relationer:

I livsområdet beskrivs förmågan att kunna ha kontakter med andra personer i privata eller formella sammanhang.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar mellanmänskliga relationer: stöd och hjälp att hålla kontakt med familj, vänner, grannar. Stöd och hjälp att ta kontakt med myndigheter, vårdcentral, frisör, fotvård.

Omfattning: Hur den enskildes behov av mellanmänskliga relationer ser ut varierar. I Alingsås kommun ska alla som bedöms ha behov och beviljats stöd med mellanmänskliga relationer få hjälp utifrån sina behov. Att ge hjälp och stöd att ta kontakt med familj, vänner, grannar och myndigheter, vårdcentral, frisör, fotvård ingår i kontaktpersonens uppdrag.

Biståndshandläggaren beskriver behoven i livsområdet och tydliggör i beslut och beställning. Detta innebär att utföraren tar ansvar för de behov som ingår i livsområdet och planerar med den enskilde.

Viktiga livsområden:

I livsområdet beskrivs förmågan att betala räkningar, betala vid inköp.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar viktiga livsområden: hjälp att betala räkningar.

Betala vid inköp av dagligvaror: Ingår i insatsen inköp, livsområde Hemliv.

Betala räkningar: Den som inte kan sköta sina bankärenden bör i första hand använda betalservice, autogiro eller anhörig. Om det inte är möjligt bör en ställföreträdare med fullmakt eller god man vara den enskilde behjälplig. Anmälan om behov av god man ska göras till överförmyndaren.

Omfattning: Biståndshandläggaren kan besluta om stöd/hjälp en gång i månaden under som mest tre månader i avvaktan på att god man tillsätts.

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv:

I livsområdet beskrivs förmågan att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar livsområdet: möjlighet att delta i föreningsliv, delta i social samvaro, utöva intressen, utöva sin religion, social kontakt.

Följe till och från träffpunkt, aktivitet

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan så ingår: följ till och från träffpunkt, aktivitet, hjälp att boka färdtjänst, hjälp med ytterkläder.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av följ till träffpunkt, aktivitet är individuellt. I Alingsås kommun beviljas följ som mest tre gånger i veckan. Har personen färdtjänst eller kan åka med buss och det tillgodoser behovet kan ansökan avslås.

Ledsagare till kulturella och sociala aktiviteter

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår ledsagning till och från kulturella och sociala aktiviteter i närområdet, stöd och hjälp att genomföra en aktivitet, stöd och hjälp vid klädsel/att komma i ordning inför aktiviteten, hjälp med behov under ledsagningen, ex. toalettbesök, påminnas om medicin mm

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av ledsagning är individuellt. I Alingsås kommun beviljas ledsagning/följ till kulturella och sociala aktiviteter en gång i månaden.

Ledsagare till sjukvårdsinrättning

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår: ledsagning till och från sjukvårdsinrättning, stöd och hjälp vid klädsel/att komma i ordning inför besöket, stöd och

hjälp under besöket, hjälp med behov under besöket, ex. toalettbesök, påminnas om medicin mm

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av ledsagning är individuellt. I Alingsås kommun kan biståndshandläggaren besluta om ledsagning till sjukvårdsinrättning fyra gånger under ett år.

Det kan finnas särskilda skäl att bevilja utökad ledsagning till sjukvårdsinrättning under en begränsad period. Om behovet kan tillgodoses genom sjukresa eller sjukhusvårdinna, genom att primärvårdens distriktssjuksköterska eller distriktsläkare gör hembesök kan ansökan avslås.

Om det finns särskilda skäl att bevilja utökad ledsagning till sjukvårdsinrättning exempelvis om det pågår en utredning, en tidsbegränsad behandling, ska biståndshandläggaren undersöka om personen kan ha rätt till/behov av mobil hemsjukvård.

Socialt stöd för att bryta isolering

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår: stöd och hjälp att bryta isolering, stöd och hjälp att motivera till kontakt med frivilligorganisationer, föreningar och andra sociala aktiviteter.

Omfattning: Hur den enskildes behov av socialt stöd ser ut är individuellt. I Alingsås kommun kan biståndshandläggaren besluta om socialt stöd för att bryta isolering under en begränsad period om fyra månader.

Socialt stöd

Stöd och hjälp: en social aktivitet som ska tillgodose den enskildes behov av social kontakt när inga eller få egna sociala kontakter finns

Omfattning: Hur den enskildes behov av socialt stöd ser ut är individuellt. Den som saknar ett eget socialt nätverk kan beviljas social samvaro en gång varje vecka.

Den enskildes egna kontaktnät ska alltid vägas in, den som bor tillsammans med annan eller har god kontakt med anhöriga/vänner, den som har hemtjänst flera gånger dagligen anses i normalfallet få behovet av social kontakt tillgodosett.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Personer med demenssjukdom som har behov av stimulans kan beviljas dagverksamhet på Eternellen. Biståndshandläggaren beslutar om rätten till dagverksamhet och gör i samråd med enhetschef för Eternellen en bedömning av i vilken omfattning. Insatsen kan även beviljas som "Personligt stöd till person som vårdar eller stödjer den enskilde"

Känsla av trygghet:

I livsområdet beskrivs den enskildes känsla av trygghet eller avsaknad av trygghet i boendet, utomhus, för att falla, för att sova ensam eller glömma något viktigt.

Stöd och hjälp: Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår: hjälp med att skapa trygghet i och runt hemmet, trygghetslarm, andra larm, kamera eller annan teknisk utrustning, tillsyn dag eller natt, telefonkontakt, social kontakt.

Omfattning: I Alingsås kommun ska alla som har behov av stöd/hjälp att skapa trygghet beviljas hjälp med trygghetsskapande insatser utifrån sina individuella behov. Tillsyn beviljas som regel inte om personen har hjälp/stöd av sjuksköterska eller vårdpersonal under dagen, då kan bedömningen vara att behovet av tillsyn tillgodoses genom de besöken.

Otrygghet

Behovet tillgodoses i första hand enligt följande:

- Trygghetslarm, andra larm, kamera, annan teknik, telefonsamtal
- Tillsyn – beviljas när teknik inte kan tillgodose behovet.

Social kontakt/trygghetsskapande: kan beviljas för att motverka otrygghet och/eller ensamhet då den enskilde saknar naturligt socialt nätverk.

Omfattning: Hur den enskildes behov av socialt stöd för trygghetsskapande ser ut är individuellt. I Alingsås kommun kan biståndshandläggaren besluta om socialt stöd för att skapa trygghet en gång i veckan.

Har personen hjälp/stöd med ”**Samlat ansvar för hemliv vid omfattande behov eller samlat ansvar för personlig vård vid omfattande behov**” gör biståndshandläggaren en bedömning om den hjälp/stöd som ges i det livsområdet kan tillgodose de behov som beskrivs i ”Känsla av trygghet/ Social kontakt/trygghetsskapande” Biståndshandläggaren beskriver behovet i detta livsområde och tydliggör det i beslut/beställning.

Personligt stöd till person som vårdar eller stödjer den enskilde:

I livsområdet beskrivs anhörigs behov av stöd och avlastning på grund av störd nattsömn, vistelse på annat ort, egen aktivitet vid vård av närstående.

Hjälp och stöd: Anhörigstöd i Alingsås kommun erbjuds till anhörig som hjälper och stödjer en person som fyllt 65 år. Stödet utformas individuellt och syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta för den som ger stöd/hjälp. I Alingsås kommun kan följande insatser till anhörig ges som stöd:

Avlösning i hemmet

Anhörig som stödjer och hjälper en enskild person som inte kan lämnas ensam utan tillsyn, kan beviljas avlösning i hemmet.

Då avlösning syftar till att tillgodose två personers behov är det viktigt att avlösningen känns meningsfull både för den närstående och för vårdtagaren. Avlösningen omfattar hjälp och stöd som skall tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Hur avlösningen skall planeras och genomföras avgörs i samråd med den enskilde, dennes anhörig och utföraren.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av avlösning är individuellt. I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med avlösning få avgiftsfri avlösning i hemmet upp till 12

timmar per månad, om behov av ytterligare avlösning finns tas en avgift ut från timma 13 enligt fastställd taxa.

Avlösningstimmar som inte förbrukas kan inte sparas till nästkommande månad.

Växelvård

Anhörig som stödjer och hjälper en enskild person som inte kan lämnas ensam utan tillsyn kan beviljas växelvård. Växelvård kan erbjudas då anhörig som stödjer och hjälper den enskilde har behov av tillfällig eller regelbunden avlösning under 8 timmar/dygn eller mera. Avgift tas ut enligt fastställd taxa.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av växelvård är individuellt. I Alingsås kommun är bedömningen att det är skäligt att få växelvård 150 dagar per år. Om en person har bedömts ha behov av mer omfattande växelvård, mer än 150 dagar per år ska biståndshandläggaren besluta detta i samråd med avdelningschef.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Dagverksamhet kan beviljas som stöd till anhörig som avlastning.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av dagverksamhet för att avlasta anhörig är individuellt. Insatsen erbjuds i mån av Eternellens resurser.

Korttidsboende och särskilt boende:

Behoven beskrivs under respektive livsområde, biståndshandläggaren tydliggör i beställning och beslut insatsen korttidsboende och särskilt boende

Korttidsboende

Äldre bör ges förutsättningar att bo i sitt hem så långt det är möjligt. Genom olika insatser ska möjligheten att bo självständigt och under tryggt förhållande i det egna hemmet tillgodoses. Korttidsboende är en stödinsats för äldre i ordinärt boende med omfattande behov av stöd och hjälp under hela dygnet som inte kan tillgodoses i hemmet.

Omfattning: Med korttidsboende avses en kortare tids boende på ett korttidsboende, maximalt 14 dagar med möjlighet att förkorta omfattningen under pågående beslut om behovet förändras. Innan beslut om korttidsboende tas ska det bedömas om behovet kan tillgodoses med följande insatser, individuell prövning görs alltid.

- omfattande hemtjänst, nattpatrull
- omfattande hemsjukvård/rehabiliteringsinsatser
- trygghetsskapande åtgärder
- tekniska hjälpmedel, kamera, telefonservice, trygghetstelefon
- hjälp och stöd av hemgångsteamet

Om ovanstående insatser inte tillgodoser den enskildes behov upp till skälig levnadsnivå ska rätten till korttidsboende prövas

Vid prövning av rätten till korttidsboende ska följande beaktas

- den enskilde ska ha stora behov och omfattande behov av hjälp och stöd under hela dygnet
- bostadens standard i form av tillgänglighet ska vägas in i bedömningen
- den enskildes upplevelse av otrygghet ska vägas in i bedömningen

Särskilda skäl att bevilja korttidsboende

Har den enskilde ett omfattande behov av stöd och hjälp under hela dygnet och biståndshandläggaren inte anser sig kunna bedöma vid vårdplaneringen om den enskilde kan få sina behov tillgodosedda i hemmet utan behöver ytterligare kunskap om den enskildes behov än det som kommer fram vid vårdplaneringen

- korttid kan beviljas under fortsatt utredning efter en vårdplanering. Under förutsättning att biståndshandläggaren bedömt att den enskilde inte kan få sina behov tillgodosedda i hemmet under fortsatt utredning. Syftet är att ge biståndshandläggaren bättre beslutsunderlag.
- när den enskilde bedöms kunna gå hem med hjälp och stöd i form av hemtjänst och hjälpmedel, men hjälpmedel inte finns på plats kan korttid beviljas.

Särskilt boende

Äldre bör ges förutsättningar att bo i sitt hem så långt det är möjligt. Genom olika insatser ska möjligheten att bo självständigt och under trygga förhållande i det egna hemmet tillgodoses.

Bedömning: Innan beslut om särskilt boende tas ska följande prövas:

- omfattande hemsjukvård/rehabiliteringsinsatser
- trygghetsskapande åtgärder
- tekniska hjälpmedel, kamera, telefonservice, trygghetstelefon
- bostadsanpassning
- stöd till anhöriga
- stöd från frivilliga
- hemgångsteamet ska på uppdrag av biståndshandläggare och tillsammans med utföraren se om det är möjligt att skapa ett stöd, arbetssätt som innebär att den enskilde kan bo kvar under tryggt förhållande.

Vid prövning av rätten till särskilt boende ska följande beaktas

- Den enskilde ska ha stora behov och omfattande behov av hjälp och stöd under hela dygnet
- Bostadens standard i form av tillgänglighet ska också vägas in i bedömningen
- Den enskildes upplevelse av otrygghet
- Den enskildes upplevelse av social isolering

Om den enskilde avböjer insatser i hemmet som bedöms kunna tillgodose behovet och istället ansöker om särskilt boende, kan ansökan avslås

Parboende

Rätten att få åldras tillsammans är en fråga om skälighet, värdighet och välbefinnande i äldreomsorgen. Bestämmelsen innebär att den som har beviljats bistånd i form av särskilt boende har rätt att ta med sig sin partner för att fortsätta bo tillsammans på det särskilda boendet. Rätten att bo tillsammans gäller även när båda parter har behov av särskilt boende. Förutsättningen är att paret tidigare varaktigt har bott tillsammans.

- Rätt till parboende då båda är i behov av ett särskilt boende.

- Rätt till medboende då endast den ena av maken/makan, sambon, partnern är i behov av särskilt boende. Det är den person som ansöker om särskilt boende eller som tidigare beviljats bistånd i form av särskilt boende som ansöker om att få bo tillsammans med sin partner
- Biståndshandläggaren utreder om paret tidigare stadigvarande bott tillsammans och om det är bådadas önskan att få fortsätta att bo tillsammans. Om så är fallet ska det anses ingå i skälig levnadsnivå, för den som beviljats särskilt boende, att även fortsättningsvis kunna leva tillsammans med sin partner oavsett om denne har behov av stöd och hjälp eller inte. Medboende kan ha behov av stöd och hjälp, hemtjänst, i det särskilda boendet. Ansökan görs då hos biståndshandläggaren som utreder om behov finns och tar beslut. Det särskilda boendet utför insatserna.

Hjälp med husdjur

Hjälp och stöd att ta hand om husdjur ingår normalt inte i hemtjänstens uppgifter och är insatser som inte beviljas. Det kan dock finnas specifika situationer då den enskilde har ett husdjur som betyder mycket för livskvaliteten och det inte finns någon annan som kan anlitas för dess skötsel eller om den enskilde på grund av sjukdom under en begränsad period inte kan lösa omhändertagandet av husdjur kan hjälp och stöd ges även med sådana sysslor under en begränsad period.